

4 2024

DOOPS GEZIND HAARLEM

Zilveren
Camera
2023

driemaandelijks magazine van Doopsgezind Haarlem

van de redactie

Het verhaal van het jongetje dat op de voorpagina door een graanveld loopt is hartverscheurend. Haarlemmer en Zilveren Camera winnaar Sakir Kader laat ons in De Gang meekijken naar wat hij tijdens de vele bezoeken aan het land van zijn grootouders, op de Westelijke Jordaanoever ziet. Mensen die overleven in een spiraal van woede, geweld en verdriet. Maar ook de andere winnaars hebben een bijzonder verhaal.

Voor seminariumstudent *Peace Trauma and Religion* Anthony Khair had ik vragen voorbereid over het hedendaagse Bethlehem, waar zijn oma alleen was achtergebleven. Tijdens ons gesprek moest ik vechten tegen de tranen. Door de gedrevenheid waarmee Anthony volhoudt om vanuit zijn geloof die spiraal om te buigen, waarmee hij zich inzet om elkaar vooral als mensen te blijven zien. We kunnen veel van hem leren over wat je kunt doen om met elkaar een vredeskerk te zijn.

In augustus sloten Daniel Serrano-Bernal en vier Sneel jongeren zich aan bij een reis door Indonesië. Ze vonden daar veel aanstekelijk enthousiasme voor jeugd-

diensten en zitten boordevol ideeën, die we maar al te graag uitwerken. Om een klimaat te scheppen waarin we jongeren uit Haarlem, van het seminarium en andere plekken een onvoorwaardelijk welkom kunnen bieden.

We willen graag een duurzame, groene kerk zijn, dus dan denk je na over hoeveel mensen er op reis gaan om een avondmaalsstel naar Kirgizië te brengen. We kozen voor het (theologisch) leereffect. De manier waarop het doopsgezinde geloof in Kirgizië is beland, is een (migratie)verhaal apart.

Lees hoe het de Kirgizische doopsgezinden vergaat, hoe een geloof waarbij je zelf mag nadenken en wat je autonomie geeft een steun is in heel uitdagende omstandigheden. Onze delegatie kreeg in Kirgizië les in gastvrijheid, onvoorwaardelijke gastvrijheid.

Voor nu leerden we onszelf de vraag stellen hoe we de vreemdeling in ons midden ontvangen. Er volgen ongetwijfeld nog meer leerpunten.

Jet van Vrede

foto Tina Fariteh

DE GANG

door **Anke van der Meer**

Zilveren Camera 2023

13 dec t/m 2 feb

Nynke Brandsma is de winnaar van de Paul Petersprijs met haar fotoserie 'Max'. Op de volgende pagina's vind je meer beelden van prijswinnaars.

foto Nynke Brandsma

fotogalerie De Gang
Grote Houtstraat 43 Haarlem
fotogaleriedegang.nl

ma 12.00-17.00
di t/m zo 10.00-17.00
entree gratis

Haarlemse fotograaf
wint Zilveren Camera met
indrukwekkende fotoserie

Nieuwsfotografen leggen momenten vast die anders in de stroom van de tijd verloren zouden gaan. Al 75 jaar bekroont de Zilveren Camera de beste nieuwsfoto's van Nederlandse fotografen, die met hun beelden de wereld een fractie van een seconde stilzetten. Het zijn foto's die spreken en emoties oproepen.

De Zilveren Camera is de gerenommeerde Nederlandse fotografieprijs die sinds 1949 wordt toegekend aan de fotograaf die de beste nieuwsfoto van het jaar heeft gemaakt. De Zilveren Camera 2023 markeert daarmee de 75ste editie

van deze prestigieuze prijs. 'Wij zijn uiteraard blij dat de Zilveren Camera in 2023 nog steeds de belangrijkste erkenning is voor het goede werk dat door Nederlandse fotojournalisten keer op keer wordt geleverd', zegt Eric Brinkhorst, bestuurslid van de

75 jaar Zilveren Camera

Stichting De Zilveren Camera. 'Juist het feit dat de jurering gebeurt door een onafhankelijke vakjury, geeft de Zilveren Camera zijn extra waarde. En het vestigt bij een groot publiek nog maar eens de aandacht op de cruciale rol van de fotojournalistiek.'

Sakir Kader

Met de serie 'Het Leven op de West Bank voor 7 oktober' won Sakir Khader de Zilveren Camera 2023. Daarin toont hij de kijker de onderdrukking en geweld die de bewoners van de Westelijke Jordaanoever dagelijks ondervinden. 'De serie valt op door de fotografische kwaliteit en emotionele impact,' schrijft de jury in het jury-rapport. 'Je ziet dat de fotograaf al langere tijd met dit onderwerp begaan is en contact weet te maken met de inwoners van de regio.'

Vanaf zijn vroegste jeugd komt Sakir Khader (1990) in Palestina. De Westelijke Jordaanoever is het land waar zijn grootouders vandaan komen, het land van zijn familie, daar waar hij is geworteld. In het noorden van de Westelijke Jordaanoever ligt de stad Jenin, waar sinds de jaren vijftig ontheemde Palestijnen hun toevlucht hebben gezocht. Een vluchtelingen-kamp met meer dan 10.000 inwoners is inmiddels een wijk van de stad Jenin

geworden. Sinds 2019 legt Khader het leven in het vluchtelingenkamp vast. Generaties Palestijnen leven daar en dromen van een terugkeer naar hun oorspronkelijke regio. Tijdens zijn vele bezoeken ziet Khader van dichtbij een spiraal van woede, geweld en verdriet die de mensen in een wurggreep houdt en waar vrijwel niet aan te ontsnappen valt. De dood is een alledaagse realiteit geworden.

De serie start met een jong kind rennend door een graanveld (zie cover). Khader: 'Dit kind is geboren uit het naar buiten gesmokkelde sperma van een man die gevangen zat. Hier rent hij nog onschuldig door een veld, maar als hij ouder wordt, dan zal hij misschien ook de wapenen opnemen. Immers, hij heeft dan ook meer dan eens naar boven gekeken omdat er weer Israëlische bommen op Jenin worden afgevuurd, hij heeft zijn moeder of zijn tantes zien huilen om verloren zonen, hij heeft zijn vrienden gewond zien raken of zien eindigen in een graf.'

Sakir Khader is geboren in Vlaardingen, maar woont sinds een paar jaar in Haarlem. Hij werkt voor Nederlandse media als de Volkskrant, NOS en de VPRO. Onlangs is Khader toegetreden tot het prestigieuze fotoagentschap Magnum Photo.

foto Tina Farifteh

'het vestigt bij een groot publiek de aandacht op de cruciale rol van de fotojournalistiek'

Tina Farifteh

Nast de Zilveren Camera zijn ook de twee winnaars van de Paul Peters Fotoprijs en de Prijs voor Storytelling in de Gang in Haarlem te zien. Tina Farifteh won de Prijs voor Storytelling voor haar korte documentaire 'Kitten of Vluchteling?' Waarom halen we de ene vluchteling met onze eigen auto op, vraagt Farifteh zich af, en waarom laten we de andere verdrinken aan de grenzen van Europa? Deze korte documentaire gaat in op

de mechanismen achter empathie. Op confronterende wijze wordt blootgelegd wie er onderaan de 'empathie-ladder' staan in noodsituaties. De maakster spreekt wetenschappers, mensen die in actie komen, en onderwerpt de kijker aan een experiment: wie zou jij uit een oorlog redden?

Nynke Brandsma

De Paul Peters Fotoprijs voor sociale fotografie ging dit jaar naar Nynke Brandsma met haar serie 'Max'. Max is de jongste bewoner van een vrijplaats in het Westelijk Havengebied van Amsterdam, waar hij woont met andere stadsnomaden. Zijn leven staat in schril contrast met wat velen als normaal beschouwen. Nynke Brandsma gaat op zoek of een bestaan in de marges ook waardevol kan zijn.

Nast deze verhalen worden de winnaars van alle categorieën, van portret tot sport, van politiek tot kunst en entertainment, van het jaar 2023 geëxposeerd in fotogalerie De Gang. De winnaars van 2024 worden door de Zilveren Camera in februari 2025 bekendgemaakt. •

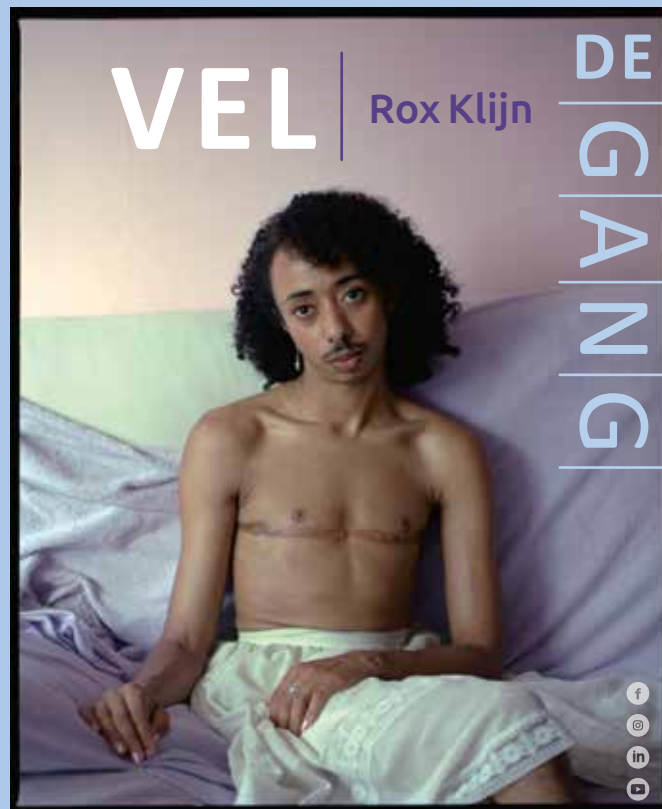
foto Nynke Brandsma

Rox Klijn

In de tentoonstelling **Vel** onderzoekt Rox Klijn het lichaam als plek van verzet.

Aan de hand van een reeks portretten stelt de fotograaf vragen die hen zonder nooit hardop zou durven stellen: over jezelf zijn zonder masker; over lijf, gender en seksualiteit; over leven en overleven; en bovenal over verandering. De geportretteerden werpen zo hun oude huid af en herdefiniëren hun eigen verhaal. Zo komen mensen in beeld die zichzelf, net zoals de maker, niet per se herkennen in het hokje dat ze bij geboorte is toebedeeld. •

Rox Klijn (1987) beweegt zich als fotograaf tussen autonomie en overgave, altijd zoekend naar verbinding zonder verlies. In 2021 studeerde Klijn cum laude af aan de Fotoacademie Amsterdam met een project over verlies en verandering. Hen won verschillende prijzen, waaronder de eerste prijs bij de Zilveren Camera 2023 in de categorie Portret Serie.

nu te zien tot 8 dec 2024

column

onder de loep

Joep Stassen

Ik moest in een landelijke krant lezen dat er in Nederland geen grotere welvaarts kloof bestaat dan waar het Spaarne stroomt: tussen Schalkwijk en de rest van Haarlem. Ik had natuurlijk wel een vermoeden. Een aantal jaren geleden werd het plan gelanceerd om een fietspontje te laten varen tussen beide oevers en zo een verbinding tussen arm en rijk te maken. Dat stuitte destijds op veel verzet vanaf de rijke kant. Argumenten als toenemende verkeersdruk en verlies aan flora en fauna werden aangevoerd om niet hardop te hoeven zeggen: we zijn bang dat 'zij van de overkant' op onze straat gaan hangen, onze huizen leeg stelen en onze dochters verkrachten.

Het pontje is er toch gekomen, de verkrachters zijn weggebleven, degenen die onze huizen leeg stelen komen van de overkant van de Donau, zo zeggen politierapporten. Vanavond neem ik het pontje naar een buurthuis. We gaan vluchtelingen ontmoeten, ze gaan voor ons koken en we gaan met ze eten. Ik stap met mijn fiets op het pontje. Doe ik dit omdat ik vind dat het moet of omdat ik het

leuk vind? De overtocht duurt te kort om een antwoord te hebben.

Aan tafel zit ik naast Hossein uit Iran. 'Does it taste good?', vraag ik. 'Nine million Iran people live in exile. Highly intelligent and talented people. They want to return. Like me.' 'How do you like Haarlem?' 'Most Iran people hate religion. People don't know. They see the Ayatollah and think we are morons.'

Mohammed uit Syrië nodigt ons uit te dansen. Ik stap graag in. In een gearmde slinger sleuren we de eetzaal door. Voetje voorlangs, voetje achterlangs. Knippend met de vingers. Drie vluchtelingen maken muziek. Een slaat op een trom, een tokkelt op een luit en de derde zingt. Een klaagzang of liefdeslied. Opeens drijven Nederlandse woorden boven de Arabische melodie uit. Het gaat over een verloren tijd die achter ons ligt. Hij wordt afgekondigd als de Syrische Benny Neyman. We gaan terug aan tafel voor het dessert: yoghurt met noten, sinaasappel en rozenwater.

Hossein was blijven zitten en kijkt op zijn telefoon. Hij toont mij de Turks-Syrische grens. Die loopt van het ene Koerdisch dorp naar het volgende, zegt hij. Hij zoomt in door zijn vingers op het scherm te spreiden. Zichtbaar wordt dat de grens elk dorp in tweeën snijdt: een Turks en een Syrisch deel. Als in een tovertruc zijn de Koerdische dorpen verdwenen. Er komt geen rivier aan te pas. 'Nobody in the world knows.' •

Onvoorwaardelijk welkom

We waren aan de late kant. We arriveerden in een nauwe ongeplaveide straat, een rijtje tamelijk haveloze huizen, in de verte speelden kinderen. Al met al niet echt een uitnodigende plek.

op uitnodiging', wat op zichzelf al een strenge, uiterst ongestuvige en uitsluitende formulering is. Daarnaast plaatste hij een onvoorwaardelijke gastvrijheid die hij veel ruimer opvatte. Het initiatief ligt daarbij niet meer bij de mens, het is geen gastvrijheid op uitnodiging. Sterker nog: het is een gastvrijheid die je overkomt, het is de onverwachte, onvoorbereide en totale ontmoeting met een ander – een gebeurtenis die je in zekere zin overvalt.

Ik heb ondertussen veel teruggeblikt en nagedacht over wat ons overkwam op onze reis. In het bijzonder de buitengewone gastvrijheid die we hebben ervaren van mensen die in wezen vreemden voor ons waren. Hoe zij als vanzelf hun huizen opstelden voor die bezoekers die van ver kwamen. Het maakt ook bescheiden. Want hoe treden wij dan zelf vreemdelingen tegemoet, persoonlijk of als land en natie? Dat is juist ook in de tijd voor kerstmis een vraag: 'Hoe ontvangen we de vreemdeling in ons midden?' •

De auto bracht ons tot aan de poort van het huis. Enigszins onwennig stapten we uit. Onmiddellijk werden we gewenkt: 'Kom verder. Hier moet je zijn!' Wat volgde was een meer dan hartelijke begroeting in een lichte tuin waar druivenranken weelderig groeiden. De mensen waren zichtbaar blij ons te zien. Lachende gezichten, vrolijke stemmen, handen die werden geschud. We kregen als vanzelf een lesje in gastvrijheid: dit is hoe je gasten ontvangt en welkom heet.

Dit onvoorwaardelijk welkom (één van de vele) vond plaats op een meer dan bijzondere reis naar Kirgizië, een land

in Centraal Azië waar een aantal kleine doopsgezinde gemeenten door een Haarlemse delegatie werd bezocht. Opvallend was de buitengewone gastvrijheid waarmee we steeds werden begroet. Na een kerkdienst waarin we persoonlijke verhalen deelden, zongen en baden, volgde telkens een overvloedige maaltijd. Oosterse hartelijkheid straalde ons tegemoet met een rijk gevulde tafel met daarop de heerlijkste gerechten.

Een theoloog maakte eens het onderscheid tussen voorwaardelijke en onvoorwaardelijke gastvrijheid. Met voorwaardelijke gastvrijheid bedoelde hij gastvrijheid 'slechts

Leven voor gerechtigheid

door Jet van Vrede

Theoloog **Anthony Khair**, master student *Peace Trauma & Religion* tref ik 's morgens, in een vol café in de Jordaan voordat hij naar college gaat, naar de VU. Achter hem laat een baby van zich horen en wordt getroost.

Anthony vertelt dat zijn voorouders herders waren in Bethlehem. Hun land lag in Beit Sahour, op luttele minuten van de plek waar de herders in Lucas 2:8-11 bezoek kregen van een engel en hevig schrokken door het stralende licht van de Heer.

Niet ver daarvandaan brachten ze de nacht door in het veld, ze hielden de wacht bij hun kudde. Opeens stond er een engel van de Heer bij hen en werden ze omgeven door het stralende licht van de Heer, zodat ze hevig schrokken. De engel zei tegen hen: 'Wees niet bang, want ik kom jullie goed nieuws brengen, dat het hele volk met grote vreugde zal vervullen: vandaag is in de stad van David de jullie redder geboren. Hij is de messias, de Heer.' — Lucas 2:8-11

In de bijzonder onrustige jaren zeventig trok Anthony's vader naar Honduras omdat Midden-Amerika door een gastvrij vestigingsklimaat een grote Palestijnse diaspora heeft. Zoals dat gaat ontmoette zijn vader tijdens een familiebezoek in zijn vaderland zijn moeder. Ze trouwden en stichtten een gezin in Honduras. Anthony, zijn broers

en zus gingen naar een internationale school. Ze spreken vloeiend Arabisch, (Amerikaans)Engels en Spaans en hebben zowel een Palestijns als een Hondurees paspoort. Het gezin trok toch weer terug naar hun vaderland, naar Bethlehem.

pleitbezorger

Anthony vond zijn roeping. Hij wilde pleitbezorger worden van vrede en verdraagzaamheid in zijn vaderland. Een bijdrage leveren aan het mogelijk maken dat op zijn voorouderlijke grond weer gewoon geleefd kan worden. In eerste instantie dacht hij aan een studie politieke wetenschappen, maar die studie is in de Palestijnse gebieden verboden. Het was midden in de pandemie en hij wilde een studie met contacturen. Uitwijken naar de Al-Quds/Jeruzalem University was geen optie omdat de (dagelijkse) reis ernaartoe voor Palestijnen te gecompliceerd is. Familieleden wezen hem op het Bethlehem Bible College, met docenten die de grondslag hebben gelegd voor de Palestijnse bevrijdingstheologie. Anthony had er nooit zo over nagedacht wat het voor hem betekende dat hij christelijk is, maar die studie maakte dat hij echt overtuigd christen werd.

Hij vertelt met welke uit hun verband gerukte bijbelteksten van profeten de onderdrukkers van de Palestijnen hun daden van argumenten voorzien: Ezechiël 36, vers 22 en verder, waarin het volk van Israël de belofte wordt voorgehouden dat het uit ballingschap kan terugkeren. Benjamin Netanyahu zelf citeert graag Jesaja 60 over de glorie en rijkdom van het Nieuwe Jeruzalem, om daaraan toe te voegen *'We shall realize the prophecy of Isaiah... Together we will fight. Together we will win.'*

Als ik Anthony vraag of hij zich ambassadeur van de Palestijnse zaak voelt, antwoordt hij dat hij de stem van de Palestijnse bevrijdingstheologen wil zijn.

mijn naïviteit

De vragen die ik had voorbereid over hoe het Jozef en Maria in het Bethlehem van nu zou zijn vergaan waren bij nader inzien verschrikkelijk naïef. Natuurlijk zouden Jozef en Maria op de vlucht zijn, natuurlijk zou nergens een veilige overnachtingsadres voor ze zijn en Jezus zou niet in een vol café door zijn moeder getroost zijn. Hij zou een van de vele kinderen zijn die in een overvol soort van vluchtelingenkamp op moet zien te groeien, temidden van de puinhopen. Ook verwijzen naar de universele verklaring van de rechten van de mens bleek naïef. Anthony heeft een jaar in Washington gewoond, waar hij voor het Mennonite Central Committee pleitbezorger was, bij onder andere het congres en de Verenigde Naties. Ook hield hij voordrachten bij universiteiten en in kerken. Hij ervoer daar aan den lijve dat de rechten van de mens niet universeel zijn, dat er woorden zijn die Palestijnen niet uit mogen spreken.

hij ervoer aan den lijve dat de rechten van de mens niet universeel zijn...

Bij alle moeilijkheden waar Anthony mee te maken krijgt, doet het goed om te horen dat hij een Palestijns/Zuid-Afrikaanse solidariteitspelgrimage heeft geleid en gecoördineerd, met de Zuid-Afrikaanse NGO 'Iziko Lamacabane', waar hij leerde over (leven na) apartheid en om solidair te zijn. Hij gaat een stapje verder en werkt aan de oprichting van de nieuwe NGO Singabantu, Zoeloe voor 'wij zijn mensen'. Die organisatie promoot solidariteit met het globale zuiden en het dekoloniseren van hart, geest en ziel, om elkaar weer menselijk te maken.

hevig schrikken

Na afloop van ons gesprek lopen we samen naar het Centraal Station en vertelt Anthony over zijn familie. Zijn ouders, broers en zus zijn om veiligheidsredenen weer uit het familiehuis in Bethlehem vertrokken, toch maar terug naar Honduras. Hij bleef achter met zijn oma. Door zijn vertrek naar Amsterdam en de oprukkende vijandigheden redt zijn oma zich niet meer in haar eentje.

Zijn moeder is overgekomen om haar naar Amerika te brengen, bij een van haar andere kinderen. Gisteravond hebben ze elkaar nog gesproken via Facetime. Tijdens het gesprek schrok zijn moeder hevig. De lucht werd verlicht door lange afstandsraketten uit Iran die door de Iron Dome waren gebroken en her en der insloegen. Een daarvan leek recht op haar af te komen. Dat is het leven momenteel in Bethlehem op de Westelijke Jordaanoever. •

• izikolamacabane.org
• bdsmovement.net/get-involved/what-to-boycott

verhaal | taal

Bart Stobbelaar

om niet (bij Job 1:9)

Een onderonsje in de hemel over het menszijn op aarde. Zo kun je het begin van het boek Job kenschetsen. Job is een mens uit één stuk, niet kapot te krijgen als het gaat om ‘mens te zijn op aarde’. Van Job wordt gezegd dat hij onberispelijk is en oprecht. Geen kwaad is hem aan te rekenen. Hij voelt zich zelfs verantwoordelijk voor de verantwoordelijkheid van de ander.

Ogenschijnlijk gaat het hem ook nog eens voor de wind, zeven zonen, drie dochters, een veestapel om u tegen te zeggen. Maar daar komt verandering in. Het perspectief verschuift naar de andere kant van het bestaan. God houdt een soort audiëntie waarop iedereen ‘welkom’ is! Voor hem verschijnen zijn zonen staat er letterlijk, al zijn zonen waar- onder ook die ene, satan. De dwarsligger of beschuldiger,

zoals zijn naam betekent. Ook hij dus hoort erbij. Hij is de cynicus, degene die het eerbare en verantwoordelijke gedrag van Job onder verdenking plaatst. Hij stelt een cynische vraag aan ‘Hij die er zijn zal’, de eigen- naam van God. Hij vraagt: is het eigenlijk wel ‘om niet’ dat Job jou dient? Zoiets als, heeft hij er geen belang bij, wat verdient hij ermee, bescherming van jou?

Het is een ervaringsfeit van misschien wel iedereen dat goed en verantwoordelijk zijn, dat inclusieve denken, ieder hoort erbij en is welkom, dat dat niet altijd, misschien zelfs nooit, beloond wordt, integendeel vaak. Wat de satan, die dwarsligger, dan ook probeert te doen is een wig drijven tussen de mensen door God voor te stellen als één die belooft en straft. God als een soort macht, zoals die tegenstrever die satan genoemd wordt, ook een soort macht is. Dat zou hij trouwens wel willen!

Juist dat misverstand, die omkering van zaken, blijkt funest voor het menselijk bestaan. De cynicus krijgt vervolgens de vrije hand over de aarde te gaan en raakt Job hard in zijn bestaan. Onheil op onheil treft Job. Ondanks dat blijft hij een mens uit één stuk. Hij weerstaat het cynisme. Dat zal blijken. ●

poëzie is een daad...

door **Lieuwe Koopmans**

Vasalis was een Nederlandse dichteres en psychiater. Haar gedichten zijn zelden eenvoudig en altijd psycho- logisch diepgravend. Als ik dit gedicht lees gaat het voor mij over een verlangen naar versmelting met de ander. Is het een man, een vrouw, een geliefde of een ouder? Het gedicht geeft daar geen helderheid over. Het staat vooral stil bij de pijn van het verlangen; ‘uw schoonheid grijpt mij als een wanhoop aan’. ‘Dat ik u zien moet en u niet kan zijn, van u gescheiden door mijn ogen.’ Prachtig!

In Japan kent men het begrip *Amae*. Het staat voor het verlangen naar de versmelting met de moederborst. Het is de diepe wens om niet gescheiden te leven. Het maakt onderdeel uit van die cultuur. In onze cultuur beschouwen we dit al snel als ‘ziek’ en benoemen het met de term ‘symbiose’. Vasalis maakt voor mij helder hoe dit verlangen naar versmelting ook in de onderlaag van ieder van ons een rol speelt. Ik vind het aantrekkelijk en beangstigend. ‘Dan is het mij alsof gij eeuwig zijt, of ik maar even bij u leven mag, alsof mijn tijdelijkheid mij van u scheidt’. Het zou ook zomaar het gedicht van een mysticus kunnen zijn, op zoek naar de eenheid met God. ●

Verzamelde gedichten, M. Vasalis, uitgeverij Van Oorschot, 2015

Soms, als gij zwijgt en uit het venster schouwt...

Soms, als gij zwijgt en uit het venster schouwt grijpt mij uw schoonheid als een wanhoop aan, een wanhoop door geen troost te blussen, niet door te spreken, niet door te kussen, even groot als mijn bestaan, en even oud.

Dat ik u zien moet en u niet kan zijn, van u gescheiden door mijn eigen ogen, dat gij daar zit, zo buiten mij geboren, het doet als een geboorte pijn.

Wanneer gij zwijgt en uit het venster ziet komt soms de wind en hij beweegt uw haren, die aan de boorden van uw voorhoofd staan als aan een stilstaand water oeverriet. Soms komt een wolk de hemel langs gevaren, ik zie de schaduwen over uw ogen gaan.

Dan is het mij alsof gij eeuwig zijt, of ik maar even bij u leven mag, alsof mijn tijdelijkheid mij van u scheidt, dan wendt uw hoofd zich om, ik zie uw lach.

– M. Vasalis

kerkdiensten

aanvang 10.30 uur, tenzij anders vermeld

zondag 3 november
Kleine Vermaning Jolan Gaaikema

zondag 10 november
Grote Vermaning Daniel Serrano- Bernal

zondag 17 november
Kleine Vermaning Wim Grimme

zondag 24 november laatste zondag
Grote Vermaning Lineke van Welt, Daniel Serrano-Bernal & Alex Noord

zondag 1 december 1e advent
Kleine Vermaning Lieuwe Koopmans & Joep Stassen

zondag 8 december 2e advent
Grote Vermaning Daniel Serrano- Bernal

zondag 15 december 3e advent
Grote Vermaning Daniel Serrano- Bernal & Alex Noord
kerstfeest voor klein en groot

zondag 22 december
NB geen dienst

dinsdag 24 december kerstavond
Grote Vermaning Daniel Serrano- Bernal
aanvang 19.30 uur

woensdag 25 december 1e kerstdag
Kleine Vermaning Alex Noord
aanvang 10.30 uur

dinsdag 31 december oudjaarsdag
Grote Vermaning Alex Noord
aanvang 16.00 uur

Grote Vermaning
Frankestraat 24, 2011 HV Haarlem
Kleine Vermaning
Postlaan 16, 2101 VE Heemstede
Remonstrantse kerk
Oranjekade 1, 2011 VC Haarlem

De diensten zijn te volgen via zoom.
Log in meeting id: 933 7096 3269
passcode: 745563. Graag video uitzetten als je de dienst volgt.

Kirgizië

‘Zullen we het anders op Marktplaats zetten?’ De vraag die gesteld werd door een van de commissieleden aan Rineke Verheus-Nieuwstraten, lid van de commissie Kerk en Kunst van de ADS, was waarschijnlijk bedoeld als grap, maar had een kern van waarheid, want wat moet je doen met religieus erfgoed dat niet meer gebruikt wordt.

door **Anke van der Meer**

In 2022 sloot de vermaning van Doopsgezinde Gemeente Zuid-Limburg de deuren. Het pand ging in de verkoop en is inmiddels een zogenaamde stadsvilla. Het namenbord met de predikanten en het avondmaalsstel ging naar de laatste voorzitter Gerrie van Luijken-Groot. Zij was degene die de vraag stelde of de erfgoedcommissie van de ADS zich over het avondmaalsstel wilde ontfermen.

Voor Rineke Verheus-Nieuwstraten, was het duidelijk dat er een passende bestemming gevonden moest worden. Naar aanleiding van een bezoek van een viertal doopsgezinde predikanten uit Kirgizië in 2023 aan Doopsgezind Haarlem, ontstond het idee om de set aan hen te schenken. Zo reisde een Haarlemse delegatie, bestaande uit Ben Timmerman, Alex Noord en Sybout van der Meer, in augustus van dit jaar af naar drie verschillende doopsgezinde gemeentes in Kirgizië. Tot de jaren negentig waren de doopsgezinden die in Kirgizië woonden voornamelijk Russische Duitsers. Tijdens de Stalinperiode werd deze groep

mensen op een hardvochtige manier vervolgd en steeds verder oostelijk gedwongen naar regio's als Siberië, Kazachstan en dus ook naar Kirgizië. Na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie vertrokken bijna 2,5 miljoen Russische Duitsers, waaronder de doopsgezinden, naar Duitsland.

wereldwijde broederschap

Na de onafhankelijkheid in de jaren negentig zocht Kirgizië naar manieren om de eigen nationale identiteit uit te drukken op een andere manier dan die van het oude Sovjet-regime. De islam heeft daarbij een belangrijke rol gespeeld. De overheid ondersteunt het idee van een nationale ideologie

op basis van islamitische waarden. Driekwart van de bevolking noemt zichzelf moslim. Een vijfde is Russisch-orthodox. De overige vijf procent bestaat uit katholieken, lutheranen en doopsgezinden. De huidige doopsgezinden, allemaal oorspronkelijke Kirgiezen, zijn dus vaak mensen die als eerste in hun familie of omgeving dit geloof aanhangen.

Omdat ze zo'n kleine groepering vormen in het land en relatief nieuw zijn in de wereldwijde broederschap voelt het bezoek en het ontvangen van het avondmaalsstel als een belangrijk symbool voor de Kirgizische doopsgezinden.

Predikant Timurlan Abduldaev van de gemeente in de stad Tokmak: 'We zijn blij met het avondmaalsstel dat we hebben gekregen uit Nederland. Twee keer per maand vieren we samen het avondmaal. Voorheen gebruikten we gewoon een grote beker die we rond lieten gaan. Dat werkte ook prima voor ons, het gaat immers om de symboliek, niet per se om het serviesgoed. De symboliek van dit avondmaalsstel heeft voor ons vooral te maken met de onderlinge band tussen onze gemeentes. Wij hopen van harte dat dit een langlopende verbinding zal zijn.'

autonomie

De huidige bijeenkomsten van de gemeente worden momenteel gehouden op de binnenplaats van de woning van de familie van Abduldaev waar wekelijks zo'n dertig mensen samenkomen. Feitelijk worden de kerkvieringen in het noorden van het land gedoogd. Bijzonder is echter dat de gemeente een stuk grond heeft kunnen kopen in Tokmak om een kerkgebouw te bouwen. Voor een vergunning waren 200 handtekeningen nodig, die Abduldaev makkelijk wist te verzamelen onder zijn islamitische burens. 'Ze wisten dat ik een betrouwbaar en eerlijk persoon ben, en dat onze kerk het beste met de mensen voorheeft. Daarom waren ze bereid om hun hand voor mij in het vuur te steken.'

In de tweede grote stad van het land, Osh, ligt dat ingewikkelder. Lokale overheden verbieden daar samenkomsten van doopsgezinden. Een van de gemeentelieden vertelt: 'Veel mensen hebben vreselijke gedachten over ons. Ze denken dat we bloed drinken en kinderen offeren. Een van onze dominees is daarom ooit in elkaar geslagen en voor dood achtergelaten in een greppel. Niettemin ben ik blij om doopsgezind te zijn. Het is een geloof waarbij ik zelf mag nadenken en wat me autonomie geeft.' ●

vlnr Alex Noord, Ben Timmerman & Sybout van der Meer

door **Fenne Tees & Daniel Serrano-Bernal**

In de maand augustus is een groep jongeren van verschillende Nederlandse doopsgezinde gemeentes naar Indonesië gegaan. Vanuit Haarlem hadden we een kleine delegatie van vijf mensen

Eén van de grootste doelen van de reis was de verbinding tussen de jongere reizigers en de jongeren daar. Tijdens onze drieweekse reis, voornamelijk op de eilanden Java en Bali, waren we altijd in het gezelschap van de doopsgezinde jongeren. We hebben veel geleerd van elkaars cultuur, van de manier van geloven en van de manier van vieren.

Mensen in Indonesië gebruiken het woord *fellowship* veel. Dit betekent niet alleen naar de kerk gaan zijn wij achter gekomen, maar ook samenkomen voor eten, voor zingen, voor praten, voor delen en voor wat wij gezelligheid zouden noemen. Tijdens de fellowship hebben we overeenkomsten gezien met hoe wij met de jeugd samenkomen bij Sneel. Zoals het relaxte en open gevoel in de gesprekken en onderwerpen, de inleiding voor het eten en het onderling vriendschappen aangaan.

De reis is natuurlijk niet alleen roze gekleurd. Door de constante culturele

ontmoetingen hebben wij veel geleerd over bepaalde onderwerpen, maar er zijn ook onderwerpen waarbij men in Indonesië van ons kan leren. We willen dus niet alles verheerlijken, maar een eerlijk beeld geven. Voorbeelden hiervan zijn onderwerpen zoals mentale gezondheid waar niet over wordt gesproken. Maar ook de druk van de maatschappij om een 'huisje, boompje, beestje-leven' te moeten leiden verbaasde ons. Tijdens een dienst werd bijvoorbeeld aan onze groep gevraagd over ons leven en wie er al getrouwd was. Niemand van ons stak zijn hand omhoog. Hierop werd gereageerd met geschokte

uitroepen, want dit was zeker niet de norm voor hen. Gelukkig konden we daar later goede gesprekken over hebben.

Fellowship

Er was ook een groot verschil in de fellowship met jongeren. Op Sneel eten wij gezamenlijk en hebben wij een programma dat gaat over allerlei onderwerpen, en elke week behandelen we wat anders. In Indonesië begon elke fellowship als een soort dienst. Er werden christelijke nummers gezongen en er werd gebeden. Dat doen we op Sneel niet. Toch was ons gevoel als Sneeldelegatie niet

negatief. Wij waardeerden deze momenten met onze eigen manier van denken en er was respect voor elkaars manier. Elke viering, elke fellowship, was een mengeling van tradities.

drumstel

Iets wat ons echt is bijgebleven en wat wij mooi vonden zijn de jeugddiensten en hoe de jeugd betrokken is bij de kerk. Dit is iets wat niet altijd zo was, maar tegenwoordig is de jeugd meer verbonden door middel van jeugddiensten die na de normale kerkdiensten plaatsvinden, door muziek te spelen voor de kerkdienst en door acties waarbij de jeugd een speciale rol speelt. Iets wat wij graag mee zouden willen nemen naar Nederland zijn deze jeugddiensten, of het organiseren van een ruimte waar de hele gemeente welkom is en waar de jeugd de voorganger is van de bijeenkomst. Dat kan een dienst zijn op een andere dag van de week, of avondeten waarbij met elkaar van gedachten wordt gewisseld, of een vrijdagavond-Sneelprogramma met

wij vonden het mooi om te zien hoe de jeugd betrokken is bij de kerk

iedereen in de kerkzaal of een dienst waarbij het orgel soms wordt vervangen door een drumstel. Wat doen we allemaal met deze voorbeelden en wat kunnen we

meenemen van deze reis en waar maken op termijn? Dat is een vraag die we willen delen, maar waar we ook over door willen praten met elkaar en met anderen. •

Sneel is elke vrijdag open van 15.00 tot 22.00 uur. Om 18.00 uur eten we samen en van 19.30 tot 22.00 uur hebben we een programma.

Peuzelaarsteeg 4
2011 SE Haarlem

uit | thuis tips

wandelen vanuit je luie stoel

Als de dagen korten, wil het humeur wel eens zakken. Even naar buiten gaan, of het nu het bos is of gewoon een straatje om: het helpt! Maar ja, regen, wind, kou, dat alles maakt dat we er geen zin in hebben en dus met een stinkhumeur in de bedompte kamer blijven. De oplossing ligt misschien wel in het boek *De kracht van wandelen* van Wim Huijser. Geen uitgezette wandelingen, maar wel prachtige overdenkingen over wandelen, gebaseerd op de Japanse *shinrin-yoku*. Zonder zweverig te worden geeft het mooie tips om beter te ruiken, proeven of horen tijdens het wandelen. Maar je kan het boekje dus ook lezen in die fijne stoel en denken: ja, als ik (ooit) weer ga wandelen dan ga ik gebruik maken van die tips. Je richten op de plek waar je bent, op het moment zelf. In het boek suggesties hoe je tijdens het wandelen het juiste pad kan kiezen. Al of niet gebruik makend van GPS, wandelkaarten of uitgezette routes. Of dus gewoon je neus achterna.

De kracht van wandelen, Wim Huijser, Lantaarn Publishers, 2019, € 9,99
Willemien Ruygrok

sprookjes zonder einde

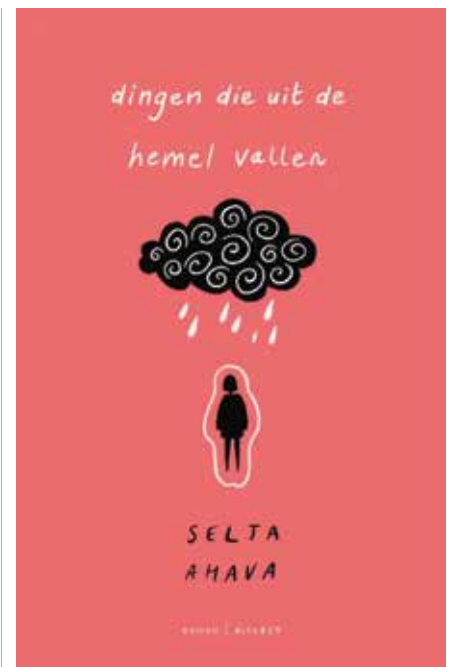
Saara van zeven vertelt op haar heel eigen manier dat het onzin is dat de tijd alle wonden heelt. De tekeningen die haar klas maakt, over het ongeluk waarbij haar moeder omkwam krijgen de kinderen niet mee naar huis. Haar moeder vertelde altijd absurdistische sprookjes zonder einde. Saara zegt zelf: 'De engelen doen Verschrikkelijke Dingen. Soms geven ze eerst een waarschuwing, soms niet'. Als ze te

veel gedachten in haar hoofd heeft vraagt ze hulp aan Poirot. Ze trekt met haar vader in bij haar gekke tante Annu, bij wie juist zoveel geluk uit de hemel is gevallen dat ze er niet mee om kan gaan. Bij wijze van therapie correspondeert Annu met een Schotse visser, die buitengewoon veel pech heeft gehad en het onzin vindt dat de burens denken dat hij net als Job uit het Oude Testament door God op proef wordt gesteld. Saara en haar vader verhuizen met een nieuwe vrouw terug naar hun oude huis. De nieuwe vrouw staat voor grote uitdagingen en verzucht: 'Zei iemand dat maar tegen mij. Kom maar, mij kun je alles vertellen', om vervolgens zichzelf te vergelijken met Alice in Wonderland. Aan het einde van dit kostelijke boek heeft de tiener Saara leren omgaan met de dingen die uit de hemel vallen en absurdistische verhalen met een open einde.

Dingen die uit de hemel vallen, Selta Ahava, Alfabet Uitgevers, 2023, €22,99
Jet van Vrede

500 jaar Dopersdom in Zurich

In 2025 is het 500 jaar geleden dat in de huiskamer van Felix Manz in Zürich een groep volwassenen opnieuw gedoopt werd. Dit wordt gezien als het symbolische begin van het anabaptisme. 2025 staat daarom in het teken van 500 jaar anabaptisme. Naast veel festiviteiten overal in de wereld wordt er een grote samenkomst georganiseerd met sprekers, workshops en veel ruimte voor ontmoeting en viering. Dat zal zijn tijdens Hemelvaart, donderdag 29 mei 2025, in de bakermat van het anabaptisme: Zürich, Zwitserland. Het thema is: *The courage to love, de moed om lief te hebben*. Doopsgezind Haarlem en Doops-

gezind Amsterdam organiseren samen een vierdaagse reis naar Zürich voor 60 personen om dit heugelijke feit mee te vieren.

Zie ook: doopsgezindamsterdam.nl
en doopsgezindhaarlem.nl
Joyce Dietrich

einde van een tijdperk

Na meer dan een decennium stopt het magazine *Doopsgezind Haarlem* in de huidige vorm. Dat betekent ook een afscheid van het fraaie en herkenbare ontwerp van Kantoordeloer, het bureau van grafisch ontwerper Susan de Loor, dat al die tijd verantwoordelijk was voor het design van het blad en de huisstijl van Doopsgezind Haarlem. De Loors ontwerp voor *Doopsgezind Haarlem* was de reden dat de ADS besloot haar ook verantwoordelijk te maken voor hun huisstijl en magazine.

De redactie gaat in een andere samenstelling en een andere vorm verder, en dat betekent dat daarmee het aanzicht en de inhoud van het magazine zullen veranderen. De vaste columnisten blijven echter en hun bijdrage, plus de nieuwe inhoud, kun je lezen vanaf januari 2025.

colofon

Doopsgezind Haarlem verschijnt 4 x per jaar namens de Doopsgezinde gemeente Haarlem

redactie Anke van der Meer, Jet van Vrede, Lineke van Welt
druk Drukkerij Torendruk, Nijkerk
oplage 800

foto's Anke van der Meer, tenzij anders vermeld
ontwerp & opmaak Susan de Loor, Kantoordeloer Haarlem
© Doopsgezind Haarlem 2024